

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยประสิทธิผลของการฝึกเกษตรกรเพื่อการจัดการบริหารการเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของชุมชนทางสังคมโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมของเกษตรกรด้านความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการการเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความตั้งใจ ของเกษตรกร ก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงเหตุด้านความรู้ความเข้าใจ ศักยภาพ ความตั้งใจ การมีส่วนร่วม และจิตพอเพียงของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับพฤติกรรมในการบริหารจัดการการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการนำไปปฏิบัติใช้ คุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง และจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่กับพฤติกรรมในการปรับตัวมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ศักยภาพความตั้งใจ การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กับพฤติกรรมปรับตัวมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ คุณภาพชีวิตในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางสถิติ ซึ่งอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาจากคะแนนในแบบวัด โดยทดสอบสมมติฐาน 3 ข้อ

ผลการศึกษาผู้วิจัยส่วนที่สองได้ดำเนินการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาสภาพความเป็นจริงของชุมชน สภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกประชาชน กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสนทนากลุ่ม

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 บริบทของชุมชนทางภูมิสังคมโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้

แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง

จากการสัมภาษณ์และเข้าไปสังเกตการทำเกษตรกรรมแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ของชุมชนสรุปได้ว่าผู้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง เช่นการใช้ที่ดินในการปลูกพืชได้มีการปรับเปลี่ยนพืชที่จะปลูกในพื้นที่ให้มีความหลากหลายโดยศึกษาชนิดของพันธุ์พืชที่ปลูกให้เหมาะสม การปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์โดยใช้มูลวัวเป็นปุ๋ยคอกบำรุงในแปลงเพาะปลูก มีการจัดการน้ำโดยการเลือกชนิดพืชที่ปลูกในพื้นที่ของตนเอง ผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพจากวัสดุที่เหลือใช้ตลอดจนใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งผลผลิตที่ได้นั้นจะลดลงในช่วงแรกหลังจากเลิกใช้สารเคมี จากนั้นผลผลิตก็จะเริ่มดีขึ้นและที่สำคัญผลผลิตที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ

จากความเชื่อของผู้รับการฝึกอบรมในเรื่องความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศน์ในแปลงนาเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงด้านกายภาพและวัฒนธรรมของชุมชนเข้าด้วยกันซึ่งจะทำให้เกิดความคิดและความเชื่อว่าการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้วจะเกิดความยั่งยืนในพื้นที่ นอกจากนี้ความเชื่อในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจโดยการลดรายจ่ายเป็นปัจจัยการผลิตเรื่องปุ๋ยยากำจัดศัตรูพืช และมีการเก็บเมล็ดไว้เพื่อขยายพันธุ์ ลดรายจ่ายด้านอาหาร โดยผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวและสร้างระบบแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างกันซึ่งจะทำให้ช่วงแรกของการทำเกษตรการเพิ่มรายได้จะตามมาเมื่อมีผลผลิตในแปลงที่มีความหลากหลายชนิดของพืชและสัตว์ สามารถเก็บผลผลิตออกมาจำหน่ายในตลาดในชุมชนและนอกชุมชน ส่วนการออมจะเป็นช่วงผลผลิตเต็มทีระบบในการทำเกษตรรวมถึงการออมในรูปแบบของการมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ส่วนเรื่องสุขภาพกายและจิตใจในการทำเกษตรระบบนี้ทำให้ผู้รับการอบรมมีความหวังในอนาคตและความเป็นอยู่ของตนเอง ส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีมีความหวังและมีเป้าหมายระยะไกลเหมือนเป็นการสร้างบ้านอายุสามแฉ่าและยังสืบทอดเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานได้นั้นทำให้เกิดความมีความมั่นใจและมีกำลังใจในการที่จะปรับเข้าสู่ระบบการเกษตรที่ยั่งยืน

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้รับการฝึกอบรมเป็นการเรียนรู้จากการฝึกอบรมควบคู่กับการกระทำ ไม่ได้เป็นการปรับกระบวนทัศน์โดยการดูการฟังหรือการพูดอย่างเดียว แต่มีรูปธรรมหรือผลของการกระทำบางครั้งอาจเห็นว่าผู้รับการฝึกอบรมสามารถพูดเรื่องการทำอาชีพเกษตรที่ยั่งยืนได้เพราะได้ไปดูหรือเห็นมามาก แต่หากไม่มีการกระทำ ก็เพียงแต่อยู่ในขั้นรับรู้เท่านั้นซึ่งกระบวนทัศน์ผู้รับการฝึกอบรมยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ดังนั้น การปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจึงเป็นรูปธรรมหรือผลของการกระทำ ซึ่งชี้วัดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้รับ

การฝึกอบรม แม้ว่าจะมีผลเป็นรูปธรรมทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนแล้ว ยังจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับความเชื่อและวิถีการผลิตอีกด้วย การปรับวิถีการผลิตในพื้นที่โดยการปรับการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวเป็นการผลิตหลากหลายและเกี่ยวคู่กัน โดยการปลูกพืชก่อนและหลังทำนามีการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลและเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการผลิตให้เหมาะสมกับการเกษตร เช่น การปรับปรุงบำรุงดินให้พื้นความอุดมสมบูรณ์โดยใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์ สร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกจากนั้นยังมีการลด/เลิกการใช้สารเคมีทั้งปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชโดยหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการใช้น้ำหมักชีวภาพและสมุนไพรในการกำจัดหรือไล่ศัตรูพืช ในส่วนของการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้รับการฝึกอบรมนั้นมีการซื้อกินน้อยลง มีอาหารการกินในแปลงของตนเองเพิ่มขึ้นทำให้มีความรู้สึกปลอดภัยต่อชีวิต เพราะไม่ต้องเสี่ยงภัยต่อสารพิษ ใช้เวลาอยู่กับแปลงเกษตรมากขึ้น มีกิจกรรมในแปลงประจำต่อเนื่องเกิดจากความขยันเพราะรู้สึกสบายใจและมีงานทำในแปลงตลอดวัน มีความเอื้อเฟื้อต่อญาติมิตร เป็นเสมือน วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เคยแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน มีจิตใจสงบและมีความสุขในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมในแปลงไร่นาร่วมกันมากขึ้น ได้อยู่กันพร้อมหน้า ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมองเห็นอนาคตของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มด้วยความเชื่อและวิถีชีวิตเดียวกัน รวมถึงได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมเครือข่ายกับเกษตรกรต่างถิ่น

5.1.2 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านความรู้ ความเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพ การมีส่วนร่วม และความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และในการบริหารจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีสมมุติฐาน 3 ข้อ

สมมุติฐานที่ 1 ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงก่อนการฝึกและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.633, ตาราง 7) ส่วนที่กลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D = 0.534, ตาราง 7) เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจของทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างถูกต้องสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง

ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.99$, S.D = 0.610, ตาราง 10) ส่วนเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.487, ตารางที่ 10) เมื่อทดสอบความแตกต่างความตั้งใจของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรแสดงถึง ความตั้งใจที่จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง

ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D = 0.808, ตารางที่ 13) ส่วนเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D = 0.670, ตารางที่ 13) เมื่อทดสอบความแตกต่างของศักยภาพทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง

การมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$, S.D = 0.809, ตารางที่ 16) ส่วนเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.737, ตารางที่ 16) เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

5.1.3 การเปรียบเทียบเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่และคุณภาพชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในชุมชน

สมมติฐานที่ 2 ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนรับการฝึกอบรมและหลังที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบ ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของกลุ่มเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($n = 20$) ($\bar{x} = 3.15$, S.D = 0.844, ตารางที่ 20) และกลุ่มผู้ยังไม่

เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($n = 30$) ($\bar{x} = 3.08$, S.D = 0.456, ตารางที่ 20) ผู้ฝึกทั้งสองกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางเมื่อทดสอบความแตกต่าง ทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการอบรมสามารถอธิบายได้ว่า ผู้รับการฝึกมีแรงจูงใจที่จะนำเอาความรู้ที่ได้การฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการพิเศษฯสวนเกษตรเมืองงาย ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ แสดงถึงการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สูงอย่างเชื่อถือได้

ผลการทดสอบ ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กลุ่มเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($n = 20$) ($\bar{x} = 3.88$, S.D = 0.723, ตารางที่ 23) และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($n = 30$) ($\bar{x} = 3.85$, S.D = 0.645, ตารางที่ 23) มีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างทั้งสองกลุ่มไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวแสดงว่า สมมติฐานที่ 2 ได้รับการยอมรับในบางส่วน

5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพ การมีส่วนร่วมและจิตพอเพียงในเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กับพฤติกรรมการปรับตัวมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในชุมชน

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านนำไปใช้ คุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเองและจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 26 พบว่าปัจจัยเชิงเหตุ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด ($r = .559$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .535$) และความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุด ($r = .452$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

โดยความตั้งใจของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด ($r = .622$) รองลงมาคือศักยภาพในการทำ

เกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .620$) และ การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุด ($r = .366$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ในขณะที่ศักยภาพของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมมากกว่าการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .573, r = .548$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมกับการไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ หากพบว่าความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .498$) และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .485$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการนำไปปฏิบัติใช้กับการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .319$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ในการมีส่วนร่วมหลังการฝึกอบรมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .452$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการมีส่วนร่วมกับจิตพอเพียงของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .492$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

แสดงว่าปัจจัยเชิงเหตุด้านความรู้ความเข้าใจ ศักยภาพ ความตั้งใจ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกเกี่ยวข้องกัน และความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับศักยภาพ การมีส่วนร่วมและจิตพอเพียงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในขณะที่เดียวกันศักยภาพและการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกเกี่ยวข้องกัน หลังจากฝึกอบรมพบว่าความรู้ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมและพบความสัมพันธ์เช่นกัน ระหว่างการนำไปใช้กับการพึ่งตนเอง ขณะที่การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเอง และจิตพอเพียงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัยตามสมมติฐานทั้ง 3 ข้อสามารถแยกอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในช่วงก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนรับการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.633 จากตารางที่ 7) ส่วนผลการศึกษาลงจากที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D = 0.534 จากตารางที่ 7) เมื่อทดสอบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่าผู้รับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมถูกต้องเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ มีความรู้ในเรื่องการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ในการกำจัดแมลง ลดการใช้สารเคมีในแปลงเกษตร และยังเข้าใจถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและเป็นผู้ดูแลธรรมชาติ ธรรมชาติจึงเกี่ยวข้องในการอยู่รอดของมนุษย์ รวมทั้งความสำคัญของการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังเข้าใจถึงความสำคัญของหลักเศรษฐกิจพอเพียงว่านำมาปรับประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้จากการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการศึกษา ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนรับการฝึกอบรมในเรื่อง การเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้รับการฝึกอบรมมีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.99$, S.D = 0.610 จากตารางที่ 10) ส่วนหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีความตั้งใจ ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.487 จากตารางที่ 10) เมื่อทดสอบความแตกต่างความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งสองกลุ่มพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีความตั้งใจในการ ทำการเกษตรมากขึ้น โดยคิดว่าเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถช่วยเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายใน ครอบครัวยังเป็นการนำหลักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง นอกจากนั้นยังทำให้ครอบครัวมีเวลาใกล้ชิดกัน ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งยังมีความตั้งใจที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตเพื่อความ ปลอดภัยแก่ตนเองและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาด้านศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนรับการฝึกอบรมในเรื่อง การเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้รับการอบรมมีศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.54$, S.D = 0.621 จากตารางที่ 13) ส่วนหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีการพัฒนา ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D = 0.670 จากตาราง ที่ 13) เมื่อทดสอบความแตกต่างของศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่ามี ความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมได้มีการพัฒนา ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้นกว่าเดิมในประเด็นการลดรายจ่ายปัจจัยการผลิตจาก ภายนอกเช่น ปุ๋ยเคมี สารฆ่าแมลงได้โดยการรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยชีวภาพ และสารสกัดจากสมุนไพร ที่ใช้ในการเกษตร ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาว รวมทั้งสามารถนำภูมิปัญญาดั้งเดิม มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมจากการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ก่อนรับการฝึกอบรมในเรื่อง การเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$, S.D = 0.809 จากตารางที่ 16) ส่วนหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วการมีส่วนร่วมใน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.737 จากตารางที่ 16) เมื่อ ทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มาก ขึ้นกว่าเดิมโดยมีการชักชวนเพื่อนบ้านมารวมกลุ่มกันทำเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่าย ในการทำการเกษตรรวมถึงการแก้ปัญหาจากการทำการเกษตร นอกจากนั้นยังได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานภาครัฐในการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร การประกันราคา พืชผลของสมาชิก

โดยภาพรวมกลุ่มที่ได้จากการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาตนเองสามารถนำความรู้นำไป ปฏิบัติใช้กับพื้นที่ของตนเองทำให้เกิดความสมดุลในด้านสิ่งแวดล้อม เกิดความซบซึ้งและความ หลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศซึ่งเป็นรองรับการทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ของตนเอง ในการที่จะให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศและสังคมนั้น พื้นฐานด้านจิตใจที่มีความสำนึกในคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กันและ กันใช้หลักการดำเนินชีวิตที่พอเพียงมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาคิดอย่างรอบคอบก่อน ทำให้มีวินัยมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี และมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้ อย่างเหมาะสมในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้อย่างมั่นคงอันเป็นการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า ได้อย่างต่อไป

สมมติฐานที่ 2 ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจเกี่ยวกับการทำการเกษตร ทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนรับการฝึกอบรมและหลังที่ได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{x} = 3.15$, S.D = 0.844 จากตารางที่ 20) และกลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{x} = 3.08$, S.D = 0.456

จากตารางที่ 20) มีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลางเมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้เกิดการใฝ่หาความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้นกว่าก่อนการอบรมสามารถอธิบายได้ว่าผู้รับการฝึกอบรมมีแรงจูงใจที่จะนำเอาความรู้ที่ได้การฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงพิเศษๆ สวนเกษตรเมืองงาย ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่รวมถึงความเข้าใจเรื่องของการเกษตรที่ยั่งยืนของผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม แสดงถึงว่า การฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สูงอย่างเชื่อถือได้

ผลการศึกษาของ กลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตั้งใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D = 0.723 จากตารางที่ 23) และกลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D = 0.645 จากตารางที่ 23)เมื่อทดสอบความแตกต่างของความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบาย ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้รับการฝึกอบรมอาจมีข้อจำกัดในเรื่องการปรับเปลี่ยนพื้นที่และรูปแบบการผลิต ซึ่งต้องใช้ปัจจัยด้านทุน แรงงาน เวลาในการดำเนินงาน เทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยในการผลิต นอกจากนั้นการตลาด และการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยของภาครัฐอาจไม่ต่อเนื่อง

โดยภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรจะต้องมีความพร้อมทั้งในด้านทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ พื้นที่และการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะนำเอาประสบการณ์จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประสิทธิผลทั้งต่อตนเอง ชุมชนและสังคม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง รู้จักสัน โดย รู้จักประมาณตนหรือรู้จักพอดี มีความสมัครสมานสามัคคี มีความตระหนัก มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนร่วมและต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตและมีความเอื้ออาทรเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการนำไปใช้ คุณภาพชีวิต กามีส่วนร่วม การพึ่งตนเองและจิตพอเพียงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด ($r = .559$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .535$) และความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุด ($r = .452$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อธิบายได้ว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้รับการฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกในเรื่องความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สูงกว่า ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และรองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยที่ผู้รับการฝึกอบรมจะนำความรู้ไปปฏิบัติให้เกิดผล ได้แก่ ความตั้งใจในการทำการเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน มีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ในเรื่องของเมล็ดพันธุ์พืช การทำปุ๋ยชีวภาพและการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันในการที่จะสร้างเครือข่ายในการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการทำปุ๋ยชีวภาพ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ของการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร การประกันราคาสินค้าการเกษตร

ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ที่รับการฝึกอบรมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด ($r = .622$) รองลงมาคือศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .620$) และ การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุด ($r = .366$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อธิบายได้ว่าเกษตรกรตั้งใจว่าเมื่อได้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถที่จะให้คนในครอบครัวหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่แปลงเกษตรเดิมของตนเองมาเป็นการทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ รวมถึงยังมีความสามารถในการลงทุนด้วยตนเองและยังสามารถที่จะจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำเกษตรที่เหมาะสมกับการผลิต นอกจากนี้การรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในรูปของเครือข่าย ทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนยังเป็นการแสดงออกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจกันเดียวในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลิต

ในด้านศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ที่รับการฝึกอบรมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมมากกว่าการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .573$, $r = .548$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อธิบายได้ว่าผู้รับการฝึกอบรมมีการพัฒนาการผลิตให้พอเพียงต่อครอบครัว ซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และมีรายได้ตามอรรถภาพ ซึ่งมีผลตอบแทนที่เหมาะสมต่อแรงงานและต้นทุนการผลิต ผู้ฝึกอบรมในชุมชนได้มีการร่วมกลุ่มกัน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาการจำหน่ายผลผลิต และยังมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อประกันราคาผลผลิตของตนเองในชุมชน โดยมีความไว้ใจ ความซื่อสัตย์

ความเคารพตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการณที่เปลี่ยนแปลง โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด ($r = .498$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .485$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุด ($r = .319$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อธิบายได้ว่าหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้วหากผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำเอาความรู้ไปปฏิบัติย่อมมีดีต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการทำสารชีวภาพเพื่อใช้ในพื้นที่การเกษตรอื่นจะทำให้มีความปลอดภัยกับชีวิตต่อตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการผลิตพืชให้พอเพียงกับความต้องการบริโภคในครัวเรือน ถ้าเหลือถึงนำไปขายมีรายได้จากผลผลิตขณะเดียวกันผู้บริโภคก็ปลอดภัยซึ่งแสดงถึงคุณธรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นการลดค่าใช้จ่าย โดยสร้างสิ่งอุปโภค บริโภคในพื้นที่ดินของตนซึ่งเป็นการใช้ชีวิตอย่างพออยู่ พอกิน พอใช้ ทำให้ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดกัน จากการทำการเกษตร นอกจากนี้ยังมีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น มาปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง เช่น การนำเอาสมุนไพรมาใช้ในการกำจัดศัตรูพืช ผู้ฝึกอบรมยังได้มีการแนะนำเรื่องของการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับผู้ที่สนใจเพื่อนำไปใช้ เมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ส่งผลให้เห็นความสำคัญและเกิดการรวมกลุ่มกันในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตร มีการชักชวนกลุ่มที่ทำการเกษตรด้านต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงจากอันตรายที่จะเกิดกับผู้บริโภคซึ่งอาจจะเป็นสมาชิกในครอบครัวของตนเอง นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นในด้านการจัดจำหน่ายผลผลิต การประกันราคาพืชผล เมล็ดพันธุ์และที่สำคัญคือทำให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่สนใจในการทำการเกษตรซึ่งเมื่อนำไปปฏิบัติ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้นจะส่งผลให้สามารถที่จะพึ่งพาตนเอง ชุมชนมีความเข้มแข็งนำไปสู่การพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลมั่นคงและยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ

1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกรเพื่อให้หันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นควรจะเสริมการอบรมด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ให้มากขึ้นในช่วงของการฝึกอบรมเพื่อให้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการนำเอาความรู้เข้าไปปฏิบัติ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีมีจิตพอเพียงในระดับสูงนำไปสู่พฤติกรรมที่เพียงพอ (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2551)

2. การจัดการเพื่อให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมในอนาคต ผู้ที่เกี่ยวข้องการศึกษาสภาพบริบทของชุมชนให้เข้าใจแล้วพิจารณาจัดการกับปัจจัยเชิงเหตุ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และสังคมวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาจัดการคือ การทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดที่สัมพันธ์กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการด้านแรงงาน การใช้กลุ่มองค์กรหรือพฤติกรรมกลุ่มในการผลักดัน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การจัดการเรียนรู้ให้เกษตรกรได้เห็นถึงต้นทุนและกำไรซึ่งไม่ใช่แต่เพียงราคาซื้อขายผลผลิตที่จูงใจ ตลอดจนผลกำไรในด้านคุณภาพชีวิตมีความปลอดภัยต่อครอบครัวและจิตพอเพียง

3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นควรเน้นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นรวมทั้งเพิ่มการฝึกอบรมจากประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ทำสำเร็จแล้วการฝึกปฏิบัติจริง โดยการทดลองทำในลักษณะกระบวนการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้ฝึกที่เป็นเกษตรกรเห็นภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. ควรสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มขยายเครือข่ายการเรียนรู้พัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกี่ยวกับการทำการเกษตร ขณะเดียวกันเพื่อให้มีพลังที่เข้มแข็ง พัฒนาระบบสหกรณ์มีการระดมทุน ระดมความคิดหรือการออมทรัพย์ร่วมกัน สิ่งสำคัญคือ เพื่อให้ความเข้มแข็งในชุมชนเพิ่มขึ้น จนสามารถต่อกรในเรื่องการตลาดได้ ตลอดจนควรหาวิธีในการช่วยให้เกษตรกรได้ปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เกิดการล้มเลิกความตั้งใจไปกลางคัน

5. ในการพัฒนาระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทั้งระยะสั้นและระยะยาว เกษตรกรควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทุกระดับ ตั้งแต่รับข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องโครงการและผลกระทบของโครงการต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ร่วมวางแผนที่สำคัญของหน่วยงานเพื่อนำประโยชน์มาสู่ชุมชน

5.1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติของเกษตรกรต่อแนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมควรมีระยะคิดตามผลนานกว่านี้ เพื่อให้มีผลต่อพฤติกรรมที่คาดว่าจะได้รับจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มขึ้น กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งในชุมชนอื่นๆที่ใช้แนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืน
3. ควรมีการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เปรียบเทียบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงมีความตั้งใจ และการนำไปใช้ ขณะเดียวกันควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น
4. ควรมีการศึกษาถึงเรื่องจิตพอเพียง และพฤติกรรมพอเพียง ในระดับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลจากโครงการพระราชดำริที่กระจายตามกลุ่มประชากรต่างๆ อาทิ กลุ่มพื้นที่สูง กลุ่มพื้นที่ราบ เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนถึงแนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง